

Europese watersector anticipeert op klimaatverandering

Klimaatverandering heeft gevolgen voor de mondiale watersector. Extreme neerslag en droogte vragen op termijn om slimme aanpassingen in de drinkwater- en afvalwatersystemen. De Europese Commissie co-financiert met zeven miljoen euro het KP7-project 'Prepared, Enabling Change', waarin twaalf Europese steden naar maatoplossingen in de watercyclus zoeken. Adriana Hulsmann van KWR Watercycle Research Institute coördineert het Europese project. De gemeente Eindhoven participeert.

Naast de twaalf Europese steden, ieder met hun eigen regionale problemen (Eindhoven, Oslo, Århus, Berlijn, Barcelona, Lyon, Lissabon, Wales, Genua, Gliwice (Polen), Istanbul, Simferopol (Oekraïne)), nemen ook twaalf onderzoeksinstituten en twee niet-Europese referentiesteden (Seattle in de VS en Melbourne in Australië) deel aan het project. De laatste twee zijn toegevoegd, omdat zij al een aantal innovatieve en creatieve oplossingen hebben geïmplementeerd. Daarnaast is er inbreng vanuit enkele universiteiten en het midden- en kleinbedrijf. IWA (International Water Association) is als internationale netwerkorganisatie binnen het consortium verantwoordelijk voor de externe communicatie.

De partijen moeten slimme aanpassingen van hun waterinfrastructuur bedenken. In de komende jaren zullen de verwachte gevolgen van de verandering van het klimaat voor drinkwater, het rioleringssysteem, afvalwater en afstromend regenwater in

Europa op verschillende manieren zichtbaar worden. In het zuiden van Europa, vooral in het Middellandse Zeegebied, verwachten onderzoekers meer droogte, in het westen juist meer neerslag. In sommige landen worden zowel droogte als wateroverlast verwacht (bijvoorbeeld de Krim in de Oekraïne).

Projectcoördinator Adriana Hulsmann en projectleider Gerard van den Berg van KWR zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van Prepared. Volgens hen is de voorgestelde aanpak uniek. Eindgebruikers (de steden) hebben een centrale rol in de definiëring van de onderzoeksvragen en zullen ook gastheer zijn voor lokale demonstratieprojecten. De basis van het project ligt niet zozeer bij de wetenschap als wel bij de lokale problematiek, aldus Hulsmann.

De problemen betreffen drie watersectoren:

- drinkwater (bijvoorbeeld een verhoging in het organische stofgehalte van natuurlijk bronnen (Natural Organic Matter) in

Noorwegen, of een tekort aan drinkwater in Portugal);

- afvalwater (waterzuiveringsinstallaties die grote volumes met een lagere vuillast moeten verwerken, bijvoorbeeld in Polen), of
- grote volumes afstromend regenwater (die via niet gescheiden riolsystemen verwerkt of geloosd moeten worden met de bekende gevolgen voor het ontvangende oppervlaktewater, bijvoorbeeld in Wales).

Het gebeurt niet vaak dat Europees onderzoeksgeld direct aangewend wordt om de prioriteiten van de eindgebruikers aan te pakken en niet om de prioriteiten van de onderzoeksinstituten te financieren. Dat de steden centraal staan, blijkt volgens Hulsmann te meer uit een speciaal aandachtsgebied in het project dat zich richt op de besluitvorming bij gemeentelijke instellingen en waterbedrijven.

Volgens Frank van Swol, hoofd Groen en Water bij de gemeente Eindhoven, is het centrale doel van dit eerste waterketenproject op Europese schaal tweeledig: leren van elkaar en in eigen land de opgedane kennis vervolgens delen en verspreiden. Bij de stadskeuze golden drie criteria: geografische spreiding, bereidheid en middelen om te investeren en afwijkende problemen. Elke stad heeft een onderzoeksinstelling van eigen voorkeur aangedragen als samenwerkingspartij in 'Prepared'. Voor Eindhoven is dat KWR geworden.

Het is de bedoeling dat elke stad die in het project deelneemt, via een op te richten of al bestaand nationaal platform de kennis deelt en eventuele aanvullende problemen van nationale zustersteden in het project inbrengt.

Besluitvormers in het afwegingsproces moeten niet alleen risico's en kosten tegen elkaar afwegen, maar ook op een open en transparante manier de burger (die uiteindelijk moet betalen) betrekken. De Europese Commissie is een groot voorstander van deze omwenteling. 'Richt je op de probleemhebber en maak van de Europese burger een geïnformeerd onderdeel van je besluitvormingsproces', aldus Hulsmann en Van den Berg.

Europese steden krijgen, als ze goed voorbereid zijn en de audit hebben doorstaan, het predicaat 'PREPARED City'.

Hans Ruijgers (KWR Watercycle Research Institute)

Op 10 en 11 maart vond in Eindhoven de eerste bijeenkomst plaats van 'Prepared, Enabling Change'. Na de opening door burgemeester Rob van Gijssel gaf professor Zbigniew Kundzewicz, klimaatdeskundige en nauw betrokken bij de IPCC, een keynote speech. Hij gaf aan dat grote onzekerheden over de ontwikkelingen van het klimaat de watersector voor grote uitdagingen stelt. Hij beveelt de sector dan ook aan om robuuste adaptatiestrategieën te ontwikkelen.

Professor Zbigniew Kundzewicz sprak tijdens de eerste bijeenkomst over 'Prepared' over klimaatverandering en waterbeheer.

Anders Jensen-Lynggaard van het Deense DHI introduceerde tijdens de bijeenkomst begin maart in Eindhoven een door hem ontwikkelde sensor die Waterschap de Dommel gebruikt.